

NESVIATOSTNÉ MANŽELSTVO

Hľadisko – cieľ ako východisko – Boží život – davy rozmery jednoty lásky – a predsa jedna jednota a jedna láska – manželstvo nemôže byť mimo – sviatostnosť manželstva – je dôvod odmietnuť? – Familiaris consortio – dve možnosti a pár variácií

Otázka, ktorá stojí na začiatku dnešnej úvahy znie: „Žijem v nesviatostnom manželstve. Je ešte pre mňa nádej spásy?“.

Skôr, než začneme na túto otázku odpovedať, je dobré ujasniť si hľadisko, z ktorého dnes budeme na tento problém pozerat'. Keď matka prikazuje malému prváčikovi, aby si robil domáce úlohy, iný je pohľad prváčika a iný pohľad matky. Prváčik by možno vec chápal takto: Ak nesplním mamin príkaz a neurobím si domácu úlohu, potrestá ma za to. Naopak, matka by na vec hľadela asi takto: Ak sa môj syn nebude učiť, pripraví sa o šancu získať dobre platenú prácu, či dokonca rozbehnúť svoj vlastný úspešný biznis a ublíži tým sám sebe a svojim vlastným záujmom. Inými slovami: zatiaľ čo syn na vec pozerá ako na otázku „príkazu – trestu“, matka vidí nie príkaz a trest, ale cieľ a cestu. Vníma zmysel, ktorý nášmu prváčikovi zatiaľ trochu uniká... My sa dnes budeme na vec pozerat' z pohľadu matky, čiže z pohľadu cieľa a zmyslu.

Východiskom pre zodpovedanie našej otázky je samotný cieľ nášho života a tým je spása. Katechizmus hneď v prvom bode svojho textu hovorí: „Boh, nekonečne dokonalý a blažený sám v sebe, podľa celkom milostivého plánu slobodne stvoril človeka, aby mu dal účasť na svojom blaženom živote.“ (KKC 1). Je to ozvena slov Biblie, ktorá hovorí to isté: „Kto má Syna, má život; kto nemá Syna, nemá Boží život.“¹³ Toto som vám napísal, aby ste vedeli, že máte večný život vy, čo veríte v meno Božieho Syna.“ (1 Jn 5,12n). Večný život je Božím životom. Byť spasený znamená žiť ako Boh. Žiť Jeho životom.

V čom tento život spočíva, vysvetľuje znova Biblia: „Boh je láska; a kto ostáva v láske, ostáva v Bohu a Boh ostáva v ňom.“ (1 Jn 4,16). Podstatou života Boha je láska. Spoločenstvo lásky, pretože Boh, hoci jediný, predsa nie je osamelý: „Boh je jediný, ale nie osamotený“. ... Skutočne, "všetko je v nich jedno, kde vzťahy si neprotirečia". "Ako dôsledok tejto jednoty je Otec úplne celý v Synovi a úplne celý v Duchu Svätom; Syn je úplne celý v Otcovi a úplne celý aj v Duchu Svätom; Duch je úplne celý v Otcovi a úplne celý aj v Synovi".“ (KKC 254, 255). Je to jednota lásky, o ktorej vraví Ježiš: „Otec miluje Syna a dal mu do rúk všetko. ... Ja a Otec sme jedno.“ (Jn 3,35; 10,30). Žiť Božím životom znamená žiť túto jednotu lásky.

V istom zmysle môžeme v tejto láske a jednote rozlišovať dva rozmery:

- Jednota s Bohom – vyjadrená oným tak často citovaným Ježišovým výrokom: „Ostaňte vo mne a ja vo vás. Ako ratolesť nemôže prinášať ovocie sama od seba, ak neostane na viniči, tak ani vy, ak neostanete vo mne.“⁵ Ja som vinič, vy ste ratolesť. Kto ostáva vo mne a ja v ňom, prináša veľa ovocia;

lebo bezo mňa nemôžete nič urobiť.“⁶ Ak niekto neostane vo mne, vyhodia ho von ako ratolesť a uschne. Potom ich pozbierajú, hodia ich do ohňa a zhoria.“ (Jn 15,4–6), ale napríklad aj Pavlovými slovami: „²⁰ Už nežijem ja, ale vo mne žije Kristus.“ (Gal 2,20).

- Jednota v rámci Božej rodiny – Cirkvi. Modlí sa za ňu Ježiš, keď hovorí: „²⁰ No neprosím len za nich, ale aj za tých, čo skrze ich slovo uveria vo mňa, ²¹ aby všetci boli jedno, ako ty, Otče, vo mne a ja v tebe, aby aj oni boli v nás jedno, aby svet uveril, že si ma ty poslal.“ (Jn 17,20n), a Pavol k tomu dodáva: „⁴ Lebo ako máme v jednom tele mnoho údov, ale všetky údy nekonajú tú istú činnosť, ⁵ tak aj my mnohí sme jedno telo v Kristovi a jednotlivo sme si navzájom údmi.“ (Rim 12,4n).

V skutočnosti je to však jedna a tá istá jednota. Je to jednota s Bohom, ktorá plodí jednotu s bratmi a sestrami: sme jedno preto, že sme Kristovo telo, ktorým je Cirkev. Najprv je teda Kristus a jednota s Ním, až potom sa táto jednota prelieva aj do vzťahov lásky a jednoty s ostatnými, ktorí sú – rovnako ako my – jedno s Kristom. „¹⁹ My milujeme, pretože on prvý miloval nás.“, konštatuje na margo tohto faktu Ján. Najprv je Kristus a Jeho láska – a potom v jej sile a vlastne ňou samotnou milujeme aj my a tvoríme jednotu, ktorá by bez Boha možná nebola. Preto Ježiš hovorí, že práve jednota Jeho nasledovníkov bude pre celý svet dôkazom, že naozaj prišiel od Otca!

Samozrejme že táto realita preniká aj manželstvo. Bolo by smiešne a nelogické, keby malo byť manželstvo vydelené von z tejto reality jednoty a lásky. Bolo by smiešne a nelogické, keby manželcia mali medzi sebou zažívať neporovnateľne menšiu jednotu a lásku, než akú bežne zažívajú v spoločenstve Cirkvi, kde sú všetci „jedna duša a jedna myseľ“ (Flp 2,2). Naopak, je to privilégium a dar kresťanského manželstva, že totiž môže stáť na základe, ktorým je Kristus, že manžel i manželka sa navzájom milujú Kristovou láskou a žijú jednotu, ktorá vychádza z Boha.

Fakt, že manželstvo je sviatosť, vyjadruje práve toto. A naozaj je len veľmi ťažké si predstaviť nejaký, akýkoľvek dôvod, prečo by sa mali kresťania vo svojom manželstve zrieknuť tohto ohromného daru lásky a jednoty a zredukovať svoj vzťah na „firmu Pán a pani X. Y. s.r.o.“, ako to nazýva (veľmi cynicky, ale pravdivo) Paul Hauck, keď vraví o manželstvách profánnych (on sám iné ani nepozná).

Diskutovať o tom, prečo by kresťan nemal žiť vo sviatostnom manželstve a prečo by nemal využívať ten neuveriteľný dar, spočívajúci v možnosti a schopnosti milovať láskou Boha v sila Jeho Ducha, vyzerá v tomto svetle značne teore-

ticky... Naozaj, prečo?

V praxi sa však dejú aj veci neuveriteľné... Takže: prečo by vlastne kresťan nemal žiť v manželstve sviatostnom? Prečo by mal obetovať dar hĺbky, lásky a jednoty a uspokojiť sa len s rozlučiteľným spolužitím, založeným na spravdila sebeckej zamilovanosti, neskôr už len zaľúbenosti a o nejaký čas možno len na akejsi tolerancii? Prečo?

1) NECHCE. V tom prípade to ale znamená, že pravdepodobne ani vôbec netúži po Božom živote. Pravdepodobne – ba isto! – ho ani nepozná. Možno sa nazýva kresťanom, ale nie je ním. Možno vie o Božom Dare, ale nikdy ho neprijal, nikdy ho nezažil, nepozná ho z vlastnej skúsenosti. Nemá ho a nechce ho. Potom ale preň nejestvuje nádej na spásu. Ved' čo iné je spása, než práve onen Boží život, ktorý sa vo sviatostnom živote kresťana (vd'aka sviatosti krstu) rozlieva až do rovnako posvätného a sviatostného manželstva (vd'aka sviatosti manželstva)? Spása je Boží život – a on ho nechce! Odmietá! Nemá oň záujem! Odmietá tak spásu samotnú! Čo k tomu dodať?

2) NEMÔŽE. To je druhý prípad. Stáva sa aj to. O tomto prípade obsérne hovorí dokument Jána Pavla II. *Familiaris consortio*. Nechajme ho teda prehovoriť: „*Duchovní pastieri majú vedieť, že z lásky k pravde sú povinní dobre rozlišovať rozličné situácie. Je naozaj rozdiel medzi tými, čo sa usilovali zachrániť prvé manželstvo, a boli celkom nespravodlivo opustení, a tými, čo z vlastnej ťažkej viny rozvrátili kanonicky platné manželstvo. Napokon sú aj takí, čo uzavreli nové životné spoločenstvo len z ohľadu na výchovu detí a niekedy sú vo svojom svedomí subjektívne presvedčení, že predchádzajúce manželstvo, už nenapraviteľne rozvrátené, nebolo vlastne nikdy platné.*“ (Familiaris consortio 84). Čo teda s ľuďmi, o ktorých hovorí pápež v závere tohto citátu? Dokument pokračuje: „*Spolu so Synodou vyzývam duchovných pastierov i celé spoločenstvo veriacich, aby rozvedeným pomáhali a starostlivo láskou sa usilovali zbaviť ich pocitu, že sú odlúčené od Cirkvi, lebo aj oni, ako pokrstení, môžu a vlastne sa majú zúčastňovať na jej živote. Treba ich povzbudzovať, aby počúvali Božie slovo, zúčastňovali sa na obete svätej omše, vytrvalo sa modlili, konali skutky lásky a napomáhali podujatiam miestneho spoločenstva v prospech spravodlivosti, vychovávali svoje deti v kresťanskej viere, pestovali ducha kajúcnosti a skutky pokánia, a tak si deň čo deň vyprosovali Božiu milosť. Cirkev sa má za nich modliť, posilňovať ich, ukázať im, že je milosrdnou matkou, a tak ich udržiavať vo viere a nádeji. Zmierenie vo sviatosti pokánia, ktoré otvára cestu k eucharistii, môže sa udeliť len tým, čo ľutujú, že porušili zmluvu a vernosti s Kristom a sú úprimne ochotní viesť taký život, ktorý nie je v rozpore s nerozlučiteľnosťou manželstva. To v skutočnosti vyžaduje, aby sa muž a žena, ktorí z vážnych príčin, ako je napríklad výchova detí, nemôžu splniť požiadavku vzájomného rozchodu, zaviazali, že*

budú žiť v úplnej zdržanlivosti, čiže zdržia sa aktov, ktoré sú manželstvu vlastné.“ Týmto počínaním Cirkev vyznáva svoju vernosť Kristovi a jeho pravde. Súčasne sa však matersky správa aj k svojim deťom, najmä k tým, čo boli bez vlastnej viny opustení svojím vlastným zákonitým manželom. Cirkev okrem toho pevne verí, že všetci tí, čo sa vzdialili od Pánovho príkazu a v takom stave aj teraz zotrávajú, môžu dostať od Boha milosť obrátenia a spásy, ak vytrvávajú v modlitbe, pokání a láske.“ (Familiaris consortio 84).

V podstate je to jasné:

- Naša spása nezávisí od sviatostného, alebo nesviatostného manželstva, ale od našej viery a obrátenia a túžby i ochoty prijať a žiť Boží život.

- Na druhej strane obrátenie sa vedie aj k zmene života – a následne aj ku premene manželstva na skutočne sviatostné. Ved' je to ponuka žiť Boží život aj v manželstve a naozaj nie je možné túžiť po Božom živote a súčasne ho odmietat' vo zväzku manželskom! To sa naozaj nedá.

- Ak sa objaví prípad že nie je možné sviatostné manželstvo uzatvoriť (napr. pre odpor partnera – lenže, ktorý súdny katolík by sa rozhodol pri zdravom rozume spojiť svoj život s partnerom, s ktorým nemôže zdieľať bytostný cieľ a najhlbšiu podstatu a zmysel svojho života?) – potom každý normálny katolík radšej uprednostní Krista pred aj tým najúžasnejším chlapcom (dievčaťom), pretože Kristus je predsa len nekonečne viac! A teda tu potom ani žiaden problém nevznikne...

- Ak sa ale stane, že to *platné* manželstvo sa z nejakých príčin (bez jeho viny) rozpadlo a teraz, z lásky k deťom a kvôli ich výchove, žije dotčný vo zväzku *nelegitímnom*, potom... čo už? Jestvuje aj tu jeden liek, trochu horký, ale predsa – a hovorí o ňom pápež: „*Viesť taký život, ktorý nie je v rozpore s nerozlučiteľnosťou manželstva ... budú žiť v úplnej zdržanlivosti, čiže zdržia sa aktov, ktoré sú manželstvu vlastné*“ (Familiaris consortio 84). Spomenutý záväzok, ktorý k tomu vedie a ktorý je daňou sľubu vernosti, zloženému v predchádzajúcom manželstve, nezrušiteľnému a stále trvajúcemu, je naozaj smiešne malou daňou za možnosť naplno prežívať dar Božieho života už tu, na zemi – dokonca i v tomto zväzku, v ktorom teraz žijú! Nie je predsa Boží život nekonečne viac a lepší, než aj ten najlepší sex? Zbytočná otázka, že? A o večnosti ani nehovoriac...

- A ak niekto sviatostné a nerozlučiteľné manželstvo odmieta? Potom to nie je kresťan, aj keby sa tak nazýval. A potom ani niet pre neho spásy, ved' ju práve vyhnal zo svojho života.

Váš Inky